

Sveikiname SLA Vadovybę ir Seimo Atstovus

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje istorija

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje sutrumpintai yra vadinamas SLA. Ši organizacija yra artimai susijusi su visu Amerikos lietuvių tautiniu ir kultūrinu veikimu. SLA organizacijoje gali priklausyti visi geros valios lietuviai. Taigi SLA pagal išleistus nuostatus, veiklą ir tradicijas sujungia įvairių pažiūrų bei įsitikinimų lietuvius. Ši organizacija pilnai atitiko daugumos lietuvių norus ir troškimus, todėl ir tapo didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija. SLA organizacijos narius ir kuopas randame visoje lietuvių kolonijoje.

Amerikos lietuvių visuomeninių organizacijų — susivienijimų įkūrimui pradžią padarė dr. Jono Šliūpo vadovaujama aušrininkų idėjos veikėjų būrelis. Sumanymas pirmąjį Amerikos lietuvių susivienijimą įkurti iškilio New Yorke Lietuviško Balso draugijoje 1886 m. balandžio mėn. 17 d. Šio sumanymo vadovai: dr. Jonas Šliūpas, P. Paseckas, P. Ramanauskas, L. Bucinskas, V. Džiankauskas ir A. Juškauskas.

Tais pačiais metais rugpjūčio mėn. 15 d., įvyko pirmas seimas, kuriame dalyvavo 11 draugijų atstovų. Jie pirmą kartą įsteigė „Susivienijimą Visų Lietuvių Amerikoje“. Šis susivienijimas gyvavo tik iki 1888 m. rugpjūčio mėn., nes to meto kunigai neparė naujai įkurtai organizacijai. Kunigų vadovaujama lietuvių visuomenės dalis neparė naujai įkurtai organizacijai, kurios vadovybėn atstovavo kunigų pavadinimą „bedieviai“ veikėjai. Tačiau atlikti darbai ir pastangos pasiskatino katalikiškos grupės veikėjų dirbti ir toliau.

Katalikiškos grupės veikėjai: Juozas Paukštis, „Vienybės Lietuvių“ leidėjas. Tačiau paties laikraščio redaktorius Domininkas Bačkauskas ir kun. Varnagiris, tuomet buvęs lietuvių ir lenkų parapijos klebonas Plymouth, Pa., gavę kai kurių draugijų pritarimą, 1886 m. lapkričio mėn. susaukė seimą Plymouth miestelyje ir įsteigė „Susivienijimą Visų Draugysčių Katalikiškų Lietuviškų Amerikoje“.

Abu susivienijimai įkurti kilniais lietuvių palaikymo tikslais, auklėjimui dorovės ir pakeliamumui lietuvių dvasiniai bei materialiai savo narių tarpe. Antrojo susivienijimo seimo narius dar buvo uždėtos tikybinės pareigos. Šie susivienijimai buvo parenti draugių susivienijimo principu. Antrojo susivienijimo pagrindinis tikslas: kiekvienas lietuvis, kuris priklausys susivienijimui, turi išlikti lietuviu, padėti ir pagelbėti savo broliui nelaimėje, būti dievobaimingas ir pavyzdingas, taip pat pagelbėti naujai atvykusiam broliui iš Lietuvos.

1889 m. lapkričio mėn. 4 d. buvo išimtas čarteris ir pakeistas susivienijimo pavadinimas tuo laiku naudojama netaisyklinga kalba: „Susywiennyas Lietuwniku Ameryke“, bet 1926 metų Seimo buvo nutarta ištaisyti į kiek taisyklingesnę lietuvių kalbą — „Susivienijimas Lietuvių Amerikoje“.

Nelengvas buvo darbas ir po inkorporavimo, nes nebuvo pavyzdingos tvarkos. Tačiau nežūrint kunigų pastangų neišleisti į susivienijimą „bedievių“, nežūrint jų įsakymų likti pa-

klusniais dvasiškai vadovybei, SLA nariai nepaklausė ir pradėjo labiau savistoviai protauti ir kunigų politikai pasireiškė viena ir drąsi kritika. Jau aštuntame seime nutarta lygiomis teisėmis su vyrais priimti į susivienijimą ir moteris. Kuriasi naujos kuopos ir daugiau draugijų įstoja į susivienijimą.

Devintame seime nutarta padidinti pomirtinę apdraudą iki \$150 ir ją kelti narių skaičiui didėjant. 1896 metų pradžioje pradėjo leisti savo mėnesinį laikraštį „Tėvynė“. Keturioliktame seime buvo įvestas antras pomirtinės apdraudos skyrius — \$600, kurio nariai privalėjo mokėti po \$10 per metus, o įstojamąjį pagal amžių, bet sekanciam seime numažintas vėl iki \$150 pomirtinės apdraudos ir tokia padėtis išsilikė iki 1911 m. Penkioliktas seimas nutarė „Tėvynė“ leisti kas savaitę. Šis nutarimas dar galioja iki šios dienos.

Kuo toliau tuo labiau matome susivienijimą įsitraukusį į tautinius ir kultūrinius darbus. „Tėvynė“ visą laiką tarnavo ne tik susivienijimo reikalams, bet ir tautiniams bei kultūriniais Amerikos lietuvių reikalams.

Susivienijimo nepaprastas nariais ir turtais augimas parodo, kad tokios krypties organizacijai Amerikos lietuvių pritarė. Su šešioliktu seimu prasidėjo tikroji susivienijimo Lietuvių Amerikoje augimo ir tobulėjimo gaidynė. Jis tapo visų didžiausia ir turtingiausia lietuvių organizacija Amerikoje.

Zinoma, iki šešiolikto seimo buvo daug vaidų ir įvairių nesusipratimų, ginčų ir teismų. Tik su šiuo seimu prasidėjo dabartinės krypties susivienijimas Lietuvių Amerikoje, tapdamas grynai tautine organizacija, kurioje laisvai gali priklausyti įvairių tikybinių ir politinių įsitikinimų lietuvių.

Kunigų vadovaujama frakcija pasilaikė visą turta, kuris siekė apie \$6.000, sugražindama susivienijimui tik dalį knygų ir susivienijimo vėliavą. Ji patikėjo turėjo iš naujo inskorporuoti nauju vardu, būtent: susivienijimas Lietuvių Rymo Katalikų Amerikoje.

Susivienijimui teko pergyventi ir daugiau įvairių krizių, kuomet valstijų apdraudos departamentai priverstė mokėti duoklę pagal amžių ir tiems, kurie buvo įstoje į susivienijimą prieš 1911 m. Skaudė krizė išliko 1918 ir 1919 metais, kuomet ty pačių įstaigų reikalavimu prisidėjo apdėti narius nepaprastomis duoklėmis, kad atgautų siautuosios epidemijos — influencos padarytus organizacijai nuostolius, nes išmirė nepaprastai didelis skaičius narių. 1920 m. ir vėl susivienijimas turėjo daug ginčų ir nesusipratimų. Komunistai norėjo pagrobti susivienijimo vadovybę. Ši kova atsirado dėl to, kad komunistinės SLA narių grupės žygius rėmė komunistų partija. 1930 m. SLA 36-to seimo metu neįsileidus komunistinės delegatų grupės atstovo į mandatų komisiją, komunistai kėlė didžiausią triukšmą. Pagaliau su policijos pagalba buvo atstatyta seimo posėdžio tvarka. Seimo salę aplėdžio delegatų, kurie posėdžiavo skyriumi ir nutarė teismo keliu išskirti savo nutarimams pripaži-

AIDUČIŲ CHORAS DAINUOS SLA BANKETE

Pirmadienį, liepos 1 dieną, SLA 55-to seimo atidarymo iškilmėse ir bankete dainuos muzikės Alicijos Steponavičienės vadovaujamas Aidučių choras. Aidučių chore dainuoja pavaikslė matomos dainininkės. Iš kairės į dešinę sėdi: Leonija Nakutyte, Jūratė Jancyte, Viktorija Grigolaityte, Liucija Buivydaitė, Jūratė Jaksevičiute ir Donna Prūsaitė; stovi: Alė Vasaityte, Gražina Grybaitė, Gražina Bičiūnaitė, Virginija Bobinaitė, Junice Drabikaitė ir Zivilė Numgudaite.

ALGIRDAS BUDRECKAS

„Aidutės“ SLA bankete

Jau dešimts metų praslinko nuo Chicagoje buvusio SLA Seimo. Tai buvo didelė šventė lietuviams.

Šiais metais ir vėl suvažiuos SLA. Šį seimą norima kuo iškilmingiau praversti. Seimą globoja SLA Chicago 6 apskrities valdyba, kuriai pirmininkauja O. Biežienė. Ji daug rūpinasi ir dirba. Jai padeda valdyba, kuri

nimo, kad jie tuo būdu galėtų valdyti susivienijimą. Tačiau, teismas komunistinės grupės skundą atmetė ir SLA 36 seimo didžiumą pripažino teisėtais susivienijimo šeiminkais. Šis komunistinis nesantaikis įnešimas į susivienijimą buvo nuostolingas, nes neteko apie 3.000 narių. 1930 metais pasireiškė JAV ir visame pasaulyje katastrofiškas ekonominis atoslūgis — krizė, kuri skaudžiai palietė ir susivienijimą. Tačiau nestingant gerų norų ir didelio pasiryžimo susivienijimo vadovybėje ir narių tarpe organizaciją gelbėti, sunkumai buvo nugalėti ir susivienijimui išsilaikymas užtikrintas.

Kiek materialiai ir dvasiniai susivienijimas stiprus, liudija daugelio valstijų apdraudos d-tų duoti leidimai įvesti naujus apdraudos skyrius. Šiandien susivienijimo nariai gali didžiuotis savo darbo vaisiais. Turi gerą gyvybės apdraudą, parentą tautine ir kultūrine organizacija. Susivienijimas be savo narių šelpimo, taip pat neužmiršo, visad rūpinosi ir visomis išgalėmis rėmė ir remia Lietuvos laisvės reikalus. Tūkstančiai dolerių paprastai didelis skaičius narių. 1920 m. ir vėl susivienijimas turėjo daug ginčų ir nesusipratimų. Komunistai norėjo pagrobti susivienijimo vadovybę. Ši kova atsirado dėl to, kad komunistinės SLA narių grupės žygius rėmė komunistų partija. 1930 m. SLA 36-to seimo metu neįsileidus komunistinės delegatų grupės atstovo į mandatų komisiją, komunistai kėlė didžiausią triukšmą. Pagaliau su policijos pagalba buvo atstatyta seimo posėdžio tvarka. Seimo salę aplėdžio delegatų, kurie posėdžiavo skyriumi ir nutarė teismo keliu išskirti savo nutarimams pripaži-

pasigėrėjimu išklausomi. Tačiau nėra nieko amžino. Muz. A. Stephens daug metų aukojosi ir dirbo lietuviškam labui, ruošdamas moterų choras — ansamblius.

Dabar suorganizavo iš 13 jaunų mergaičių — akademikų chorą, kurį pavadino „Aidutės“. Ji ir toliau dirba mūsų jaunam lietuviškam atžalynui, kuris jos vadovaujamas žavi lietuvių vaikėčius. „Aidutė“ choras išpildo lengvus muzikos kūrinius, žinoma, nėra pamiršti ir lietuviški kompozitoriai, lietuvių liaudies dainos ir kt.

SLA 55 Seimas įvyksta JAV nepriklausomybės — liepos mėn. 4 d. taip pat ir III Tautinių šokių šventės išvakarėse. Todėl visi dalyvaudime tautinių švenčių iškilmėse ir nepamirškime banketo, kur „Aidutės“ žavės savo aidais.

SUSIVIENIJIMO LIETUVYBĖS DARBAS

Lietuvių tautinis susipratimas pradėjo kilti, kai atsirado pirmieji mokytojai. Iš jų pamintinas aušrininkas dr. Jonas Šliūpas. Jis Amerikos krantus pasiekė 1884 metais. Atvykęs į Ameriką, pradėjo leisti laikraštį „Lietuvišką Balsą“, kuriame kėlė lietuvių tautinį susipratimą.

Dr. J. Šliūpas buvo laisvamanis, bet lietuvių statė aukščiau už antireliginius įsitikinimus. Jis 1889 m. pasikvietė iš Lietuvos į Ameriką kun. A. Burbą lietuviškoms parapijoms steigti.

Atvykęs kun. A. Burba ir dr. J. Šliūpas ėmė steigti lietuviškas parapijas. Įsteigus lietuviškas parapijas ir pastačius bažnyčias, jiems pasiekė atskirti lietuvius nuo lenkų. Žinoma, tada prasidėjo įvairių draugijų steigimas, tačiau joms rūpėjo pašalpiniai reikalai. Taigi dr. J. Šliūpas ir kun. A. Burba Amerikos lietuvių tautiniame atgimime ir judėjime turėjo be galo didelės reikšmės.

Jau 1883 m. Aušra rašė apie Amerikos lietuvių organizuotumą ir reikalą turėti vieną tautišką susivienijimą. Tautinio atgimimo laikraščio Aušros redaktorius dr. J. Šliūpas, būdamas Amerikoje šią idėją taip pat kėlė ir stengėsi ją įgyvendinti. 1886 m. dr. J. Šliūpas su kitais veikėjais įsteigė tautišką susivienijimą ne vien šelpiti savo

pasigėrėjimu išklausomi. Tačiau nėra nieko amžino. Muz. A. Stephens daug metų aukojosi ir dirbo lietuviškam labui, ruošdamas moterų choras — ansamblius.

Dabar suorganizavo iš 13 jaunų mergaičių — akademikų chorą, kurį pavadino „Aidutės“. Ji ir toliau dirba mūsų jaunam lietuviškam atžalynui, kuris jos vadovaujamas žavi lietuvių vaikėčius. „Aidutė“ choras išpildo lengvus muzikos kūrinius, žinoma, nėra pamiršti ir lietuviški kompozitoriai, lietuvių liaudies dainos ir kt.

SLA 55 Seimas įvyksta JAV nepriklausomybės — liepos mėn. 4 d. taip pat ir III Tautinių šokių šventės išvakarėse. Todėl visi dalyvaudime tautinių švenčių iškilmėse ir nepamirškime banketo, kur „Aidutės“ žavės savo aidais.

Susivienijimo pagrindiniai tikslai ir uždaviniai apėmė beveik tas pačias sritis, kuriomis šiandien rūpinasi mūsų bendrinės organizacijos — Amerikos Lietuvių Taryba, Vliakas, SLA fondai ir kt. Susivienijimo istorija rodo, kokia plačia apimtimi ši organizacija dirbo ir kaip tiksliai ir gerai suprato mūsų tautos reikalus.

Prisimenant Lietuvos nepriklausomybės paskelbimą, tenka pasakyti, jog tai buvo mūsų visų tautiečių bendros kovos laimėjimas, nes ir užjūrio lietuvių yra prisidėję prie šio istorinio laimėjimo. Amerikos lietuvių daug veikė ir rinko aukas Lietuvos atstatymo reikalams. Jie šaukė seimus, ruošė rezolucijas ir jais bombardavo Vašingtoną, Maskvą, Romą, Paryžių ir kitas tautas.

1918 m. kovo mėn. 13 ir 14 dienomis įvyko Amerikos lietuvių seimas, kurio delegatai priėmė rezoluciją, kuria reikalavo, kad Amerika pripažintų nepriklausomą Lietuvos valstybę. Tuo laiku kova už Lietuvos pripažinimą vyko ir Paryžiuje, kur 1919 m. įvyko Taikos Konferencija. Amerikos lietuvių pasiuntė savo delegaciją ir į šią konferenciją. Kartu su atvykusiais iš Lietuvos diplomatais rūpinosi mūsų valstybės pripažinimu. Tos delegacijos sudėty buvo SLA veikėjas B. Balutis ir kt.

Ir dabar SLA turi tuos pačius tikslus ir gyvena tais pačiais rūpesčiais.

Ir šiandien Lietuvai netekus nepriklausomybės, Amerikos lietuvių irgi kovoja už jos laisvę. Į tą kovą yra įsijungę ir susivienijimas. Jis aktyviai reišiasi visuose Lietuvos laisvinimo darbuose ne tik moraliai remdamas, bet ir materialiai sušelpdamas. Steigiant ALTA ir BALFA parėmė juos stambiomis aukomis. Amerikos Lietuvių Taryboje susivienijimas turi savo atstovą. P. Dargis SLA prezidentas yra išrinktas Amerikos Liet. Tarybos viceprezidentu.

Šie metai yra ypatingi metai, nes sueina 50 metų nuo Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo. Minint šią mums brangią sukaktį visi jauskim reikalą prisidėti prie lietuviškų reikalų ir savo darbais sustiprinkime visas lietuviškas organizacijas. Neužmirškime stiprinti ir susivienijimo, nes jį papildžius naujomis jėgomis tuo pa-

čiu sustiprinsime lietuvišką frontą.

Lietuvos laisvė turi rūpėti kiekvienam laisvojo pasaulio lietuviui, todėl visi ja turime rūpintis, kad lietuviybė užsienyje neužgestų, ypač mūsų jauniosios kartos eilėse.

Visa kas įvyko ir kas šiandien vyksta mūsų tėvynėje, turi būti visam pasauliui žinoma, todėl kiekvienas lietuvis, gyvenantis laisvajame pasaulyje privalo būti savo krašto ambasadorius.

Lietuviai daug tūkstančių metų gyveno prie Baltijos jūros ir tos teisės niekas negali iš jų atimti. Šiandien Afrikos tautelės gauna nepriklausomybę, kurių niekad neturėjo, nei savos valstybės, nei istorijos, nei kultūros... Todėl mes visam pasauliui skelbkime ir apeliuokime, o teisė ir teisingumas ras atgarsį.

Susivienijimas turi nepailsti. Jis ir toliau sėkmingai turi dirbti taip svarbų lietuvių ir Lietuvos atstatymo darbą.

Ilgametis SLA Narys

PETRAS RIMŠA

Riteris

Kazys Dargūzis

SLA TIKSLAS

Lietuvos aušrininkų paskatinti ir jų padedami Amerikos lietuviai įsteigė Susivienijimą. Ši organizacija buvo įsteigta 1886 metais. Ją pavadino Susivienijimas Lietuvių Amerikoje, sutrumpintai vadinama — SLA. Susivienijimas atitiko daugumos lietuvių norams, todėl jo pasisekimas buvo visuotinis. Vėliau SLA išaugo į didžiausią ir turtingiausią lietuvių organizaciją Amerikoje.

SLA veikimo pagrindas yra savitarpinė pagalba savo nariams. Ji duoda savo nariams gyvybės apdraudimą ir ligoje pašalpa. SLA tikslas yra dirbti savo narių ir visų lietuvių gerovei. Ji nuo pat įsikūrimo rūpinosi lietuvių tautos reikalais: leido knygas, rėmė kovotojus dėl Lietuvos laisvės ir visais laikais buvo didžioju lietuvių veiklos centru. Po pirmo pasaulinio karo telkė aukas, vykdė savanorių registraciją ir organizavo visokeriopą pagalbą atsikūrusiai lietuvių valstybei.

Po antro pasaulinio karo SLA vienas pirmųjų rūpinosi, kad Washingtono būtų priimtas lietuviams palankus imigracijos įstatymas. SLA teikė visokeriopą pagalbą ištiktiems nelaimėje lietuviams. Pati organizacija tautiniams, kultūriniais ir politiniams reikalams per visą veikimo laiką yra paskyrusi ir iš-

leidusi daugiau trijų šimtų tūkstančių dolerių. SLA savo nariams apdraudomasis ir pašalpa jau išmokėjo daugiau 7 milijonų dolerių. Todėl kiekvienam patriotui lietuviui svarbu ne tik pasidaryti SLA nariu, bet ir šios lietuviškos — patriotinės organizacijos veikėju, kur galės veikti ir dirbti bendram visų lietuvių labui ir jų gerovei.

SLA konstitucijoje pasakyta, kas gali būti tos organizacijos nariu: Visi garbingi lietuvių kilmės asmenys, o taip pat palankūs lietuvių tautai, gali būti SLA nariais ir gauti gyvybės apdraudimą ir ligoje pašalpa. SLA nariais priimami asmenys nuo gimimo dienos iki senyvo amžiaus.

SLA teikia savo nariams gyvybės apdraudimą nuo \$100 iki \$10,000. Gyvybės apdraudimas yra dviejų rūšių: viso amžiaus apdrauda, viso gyvenimo mokesčiai ir viso amžiaus apdrauda, 20 metų mokesčiai. Pirmoji yra nebrangi, nes narys turi mokėti savo mokesčius visą gyvenimą, antroji — narys savo mokesčius moka 20 metų. Po to narys nustoja mokėti apdraudimo mokesčius, bet pasilieka apdraustas pilnai apdraudimo sumai per visą amžių.

SLA be gyvybės apdraudimo turi dar taupomosios, non Me-

Dienų skeveldros

(Tęsinys)

Čia vieno lenko leitenanto etapai iš kalėjimo į kalėjimus. 1939 m. vėlyvą rudenį kartu su 12 kitų belaisvių išsiunčiamas iš Stanislavo per Lvovą, Kijevą, Donbasą, Charkovą į Starobelską. Išvargę, išsekę, po poros savačių kelionės, belaisviai, kacetų komendanto nutarimu, grąžinama į Stanislavovą. Stanislavo prokuroras įpykęs vėl siunčia į Starobelską, bet pakeliui dėl nenumatytių kliūčių sustojama Artimovske. Ir čia kuomet metai prabūnami. Baisi kamšatis. Badas. Nei laisvų nei žinių. Tik išviltėj suradę skutelį sovietiško

dical apdraudimas, ligoje pašalpa.

SLA rūpinasi ir deda visas pastangas padėti priaugančiai kartai — jaunimui, todėl turi vaikams ir jaunuoliams geras patrauklias apdraudimas tokių pat skyrių, kaip ir suaugusiems.

SLA nariai gali už porą dolerių į metus turėti nelaimingų atsitikimų — akcidentų apdraudimą.

Susivienijimas, nebūdamas komercine apdraudimo organizacija ir nesivaikydama pelno, už tai gali suteikti savo nariams geresnes ir pigesnes visų rūšių apdraudas, bei duoti tų apdraudimų tinkamesnes sąlygas, kurių nesuteiks jokia komerciniais pagrindais veikianti apdraudimo organizacija. SLA dirba ne pelnui, bet savo narių ir visų lietuvių gerovei.

Kiekvienas lietuvis, įstodamas į SLA ir paėmęs apdraudimą, gauna nepalyginamai daugiau, negu apsidrausdamas bet kur kitur, nes pagal SLA konstitucijos nuostatus nariai tvarko Susivienijimo reikalus ir dalyvauja visuomeninėje veikloje.

SLA apdraudimas yra geriausias, geresnis nėra. Finansiiniu požiūriu SLA yra stipri ir turi kapitalo atsargas net didesnes, negu proporcingai paėmus kitos didžios apdraudimo organizacijos. SLA kapitalas pastaruoju metu raportuose siekia virš 3½ milijonų dolerių.

SLA turi didžiausią skaičių narių, už tai dažnai yra sakoma, kad Susivienijimas tai lietuvių bendruomenė Amerikoje.

Pažinę SLA kilniuosius tikslus ir didelius jo daromus darbus lietuviams, pritarkite, įstokite į tas eiles, būkite SLA nariais ir tos patriotinės organizacijos veikėjais, nes bendromis jėgomis galėsime atsiekti dar didesnių laimėjimų savo tautiečiams — šio krašto lietuviams ir taip pat Lietuvai.

laikraščio, sužino apie gen. Anderso organizuojamą lenkų armiją. Kaip išganyto laukia vokečių fronto artėjimo. Bet nieko nei garso. Bet pagaliau viskas pajuda. 1000 belaisvių ir kalinių sustatoma į ketveriukės, duodama po kilogramą duonos ir vieną žuvis. Belaisvius ir kalinius apsupa specialus palydos pulkas. Raiti. Su šunimis. Eina nuo ryto lig vakaro ir negana nieko gerti. Kai užsimenama apie vandenį, raiti rusai įoja per žmones ir daužo kardais. Paleidžiama šunes. Jei tik kalinys atsilieka, šuo stveria už kojų. Kai jau visai silpnas, nušaukiamas. Pavakare sustojama grynau lauke. Šalta. Lynoja. Naktį pajudama toliau. Einama. Einama, be valgio be vandens. Toks išmintas kelias, kad vos pajudama.

Rusai buvo 2 kategorijų kaliniai. Tai vadinamieji žulikai, visų kalėjimų pabaisa. Antroji kategorija, tai progulščikai. Tai darbininkai, kur nors į darbą suvėlavę 10 min. Paimti 2 dienom. O eina jau 700 kilometrų.

Emė snigti. "Gaudėme sniego ir laizėme". Dar 20 km. Sustojama nakčiai kažkokiose apšiltose patalpose. Prieš porą dienų pro čia praėjo 1000 kalinių. Neduoda valgyti. Jau yra mirusių. Staiga įneša kibirą vandens. Visi metėsi į būrį. Išpylė vandenį. Vėl be maisto ir be vandens į etapą. Kažkur nakvojame, — pasakoja leitenantas.

Išleidžia į lauką nusiprausti. Visi graibo čiupti sniegą. NKVD karys įėjęs į salę į kalinių minią numeta sauja pjaustytos mėsos. Kyla baisi kova dėl gabaliuko mėsos. Vienas ukrainietis, vyras stiprus ir aukštas, pačiumpa gabaliuką mėsos, bet nespėja praryti. Kitas kalinys stveria iš burnos ir perplėšia žiauną.

NKVD liepia išeiti į kiemą. Žada duoti duonos. Leitenantas lieka, nes nebeturi jėgų. Grąso sušaudyti. Žada duonos. Be sąmonės, lieka salėj. Duonos gavę (po 200 gr.) pirmyn. Keletas NKVD pasilieka ligoniams sudoroti. Leitenantas pasakoja:

— šautuvo buože į galvą. Spardė. Kai jau visas kruvinas, dar išgirdo — "šis, bestija, nustips". Paliko. Po poros dienų susvaidė į sunkvežimį. Vėžė ir nei vandens nei duonos. Pasukui perkrovė į vagonus. Vėžė vo dieną, savaitę, kitą. Žulikai užtiko kažkur grūdų. Patys pavalgę davė ir kitiems kaliniams. Vagone užtikom, kaip

leitenantas pasakoja, agurkų statines. Prakrapštė gėrė. Visi susirgo kruvinąja.

Lapkričio 22 d. suvarė į kažkokį baraką. Tai buvo 100 km nuo Stalingrado. Čia suėjo likučiai tų, kurie gavę duonos išėjo pėsti. Mus pamatę šaukė: Visi jūsiškiai išmirė! Iš tiesų, iš 1000 vyrų buvo apie 300. Paprastai iš vienos kolonos (1000 žmonių) paskyrimo vietą pasiekdavo, geriausiu atveju 5%. Anom dienom tarp Dono ir Volgos — visuos kelius primėtyta lavonų. Po 6 dienų gavome valgyti: puodukas sriubos su mėsgaliais.

Vėl pirmyn. Kas žingsnis lavonas. Šunes buvo įsiutę. Perdaug darbo.

Dalina duonos, kaliniui plutukę. Kas stipresnis atima iš draugo. NKVD kareivis į minią svaidė duoną. Minia sutrypė ligonis.

Čia leitenantas klausia: ką imtum, kaliny, ar duonos plutelę ar vandens gurkšnį? Partartina — vandens gurkšnį. Todėl pūgos metu kaliniai gaudė sniegą. Išėję nusiprausti visų pirma išgerdavo vandenį. Leitenantas pastebėjo keistą atšlaitę augantį medį. Keistos šaknyš. Pasirodo, tai kalnų kalnai žygyje išmirusių kalinių. Sušalo. Susvaidė į krūvą. Tešizino.

Kai jau negalėjo eiti, sustojo kažkokioj pasiūrėj. Iš 1000 telių keliolika vyrų. Diena kita,

trečia, ir gyvieji emė silpti, anot NKVD, gaišti.

Vieną dieną laimė nematyta! NKVD vyresnysis pašaukia leitenantą pavarde: "Sobiraities..."

Tai gen. Anderso organizuojamos armijos štabas užtiko jo pėdsakus ir pareikalavo laivės. Kai priėjo tramvajų (pakeliui į organizuojamos kariuomenės štabą) konduktorė sušuko: Nu, stariok, skarej! (na, senį, greičiau), o karininkas nebuvo nei 30 metų amžiaus.

Ar šiame lenko leitenanto pasakojime negirdėti ir šimtų — tūkstančių mūsų tautiečių, kurie kažkur rūsčiosios Rusijos plotuose ėjo NKVD šunų vejamieji, ligų ir bado iškankinti, ėjo į mirtį?!

J. Cičenas

SVEIKINAME VISUS ATVYKUSIUS Į SLA 55-tą SEIMĄ IR LINKIME GEROS IR SĖKMINGOS DARBUOTĖS

Mr. and Mrs. Stanley Balzekas Sr.
Mr. and Mrs. Stanley Balzekas Jr.

Sveikiname ir linkime geriausios sėkmės ir pasisekimo

SLA 55-tam Seimui

B. R. PIETKIEWICZ, Prezidentas

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOC.

47 and Rockwell Street

Tel. Lafayette 3-1083

Sveikiname visus atvykusius į SLA 55-tą Seimą ir linkime sėkmingiausios darbuotės.

PLANINGAS TAUPYMAS moka gerus dividendus. Pradėk taupyti šiandien!

DEL INFORMACIJŲ KREIPKITĖS

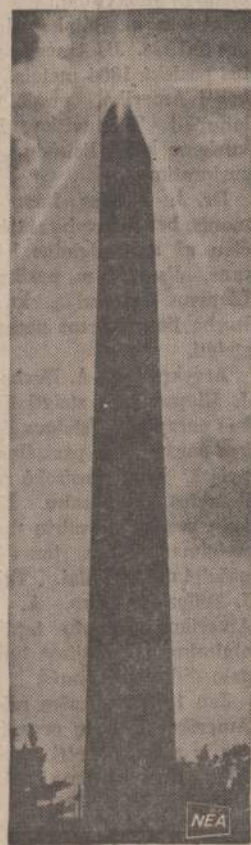
MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
2212 West Cermak Road Chicago, Ill. 60608 Tel.: 847-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4; Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

Parking Lot — Adjoining our office building

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

Saulės ir mėnulio šviesos atsispindi nuo Washingtono paminklo rutulio. Vienam fotografui pavyko nufotografuoti šią įdomią šviesos ir jos atsispindžių fotografiją.

Sveikiname SLA Pildomąją Tarybą ir visus atstovus, suvažiavusius į SLA 55-tą Seimą ir linkime geriausio pasisekimo jų veikloje

JUSTINAS MACKEVICIUS

Standard Federal Taupymo ir Skolinimo Bendrovės Direktorių Tarybos Pirmininkas

JUSTINAS MACKEVICIUS, Jr.

Standard Federal Taupymo ir Skolinimo Bendrovės Prezidentas ir Menadžeris

Standard Federal

TAUPYMO IR SKOLINIMO BENDROVE

4192 ARCHER AVENUE, CHICAGO, ILL.

SLA PILDOMOJI TARYBA SVEIKINA SEIMA!

BRONĖ PIVARONIENĖ

Turiu išreikšti viešą padėką šio Seimo Rengimo Komisijai, kuri daug darbo įdėjo ir rūpinosi, kad šis seimas turėtų geras sąlygas savo darbui. Mielai delegatai ir delegatės, tikiu, jog mums pasiseks bendromis pastangomis padaryti gerus ir naudingus sprendimus.

B. PIVARONIENE,
SLA sekretorė

JOSEPHINE MILLERIČTĖ

SLA stipriai stovi ant savo kojų todėl, kad turi stiprų išdą ir dideles atsargas. SLA veda didelį visuomeninį darbą todėl, kad be apdraudos rūpinasi dar Lietuvos ir lietuvių laisvės reikalais. SLA pakels sparnus, jeigu pritrauks lietuvišką darbą dirbti pasiryžusių ir ištvermės turinčių jaunimą.

JOSEPHINE MILLERIČTĖ,
SLA išdo globėja

POVILAS P. DARGIS

Susivienijimas rūpinasi ne tik apdraudos reikalais, bet siejasi visuomeninėmis problemomis, tautine ir kultūrine veikla. Kaip organizacijos kūrėjai rūpinasi tautos reikalais, taip šiandieną mes siekiame ir kovojame už mūsų tautos laisvę ir Lietuvos valstybės atstatymą.

POVILAS P. DARGIS,
SLA prezidentas

STASYS GEGUZIS

Šiam Seimui aš linkiu geriausios sėkmės. Linkiu pravesti naudingų nutarimų, o Seimo dalyviams kiekvienam pavieniui ir kartu visiems, linkiu stiprios sveikatos ir ilgo laimingo gyvenimo.

S. GEGUZIS,
SLA viceprezidentas

EUPHROSINE MIKUZIS

Linkiu šiam Seimui geros sėkmės pravesti gerus sumanymus organizacijos ugdymui ir toliau praplėsti veiklą broliškumo, labdarybės ir kultūros Amerikos lietuvių tarpe.

EUPHROSINE MIKUZIS,
SLA išdininkė

ADV. STEPHEN BREDES

Linkime SLA 55 Seimui broliškai, draugiškai ir išmintingai svarstyti visus klausimus mūsų Susivienijimo gerovei. Mes dirbame vieningai, kad mūsų tauta bujotų ir augtų, kaip vieninga šeima ir darytų pažangą mokslo, kultūros ir meno srityse.

Adv. S. BREDES,
SLA išdo globėjas

1886

1968

SLA 55-tas SEIMAS

1968 m. liepos 1-4 d. d.

PICK-CONGRESS HOTEL

520 SOUTH MICHIGAN AVENUE

CHICAGO, ILLINOIS

DR. STEPONAS BIEŽIS

Sveikinu delegatus ir svečius, atvykusius į SLA 55-tą Seimą, linkiu sėkmingo ir našaus darbo, o visiems nariams linkiu ugdyti dar glaudesnę broliškumo jausmą mūsų Susivienijime.

Dr. STEPONAS BIEŽIS,
SLA daktaras-kvotėjas

GIRININKO LIUDO RĖKAŠIAUS KRYŽIAUS KELIAS

(Prisiminti visus, ypač miškininkus, "baisijam birželyje" išvežtuosius)

Buvo mūsų birželiai su šilto- mis gražiomis dienomis, su ramiomis švelniomis naktimis. Aplink laukuose žaliavo pakilę javai, pievose vilnijo žydinti žolė, girioj balsingai kukavo gegutės. Laisvesnis ir darbyme- čio laikas; pradalgėlių gale dar neskambėjo dalgelė. Kiekvie- no širdyje vasaramečio džiūgė- siai, nes lauke juk birželis, bir- želis!

Taip buvo kol nebuvome dar "išlaisvinti". Bet pradendant nuo 1941 metų birželio, birželio su jo birželinėmis idilijomis mums nebėliko. Jį užtemdė mūsų šalyje žiaurus enkavedis- tų siautėjimas, nekaltų žmonių suėmimai ir deportacijos, bestį- jaliskos žmonių skerdynės Rai- niuose, Pravieniškėse, Červenė- je ir kitur. Prasidėjo masinis tautos genocidas ir kryžiaus kelias šimtams tūkstančių ne- laimingųjų aukų. Nuo tada bir- želis mums liko mūsų tautos didžiosios tragedijos ir skau- džių prisiminimų mėnuo.

I tą nelaimingųjų aukų skai- čių pateko ir Varnių girininkas Liudas Rėkašius su šeima — žmona ir dviem vaikučiais, 2 ir 4 metų amžiaus.

Po birželio 14 nakties, t. y. birželio 15 rytą, skubėdamas tarnybos reikalais į Telsių įsta- gas, pastebėjau gatvėse ūmai pagyvėjusį rusų karinių sunk- vežimų judėjimą. Kaip tik tuo metu Zarėnų gatve atbildejo kelios enkavedistų mašinos, ir, pamatęs vienam iš jų, tarp kurių, sėdintį Liudą Rėkašių giri- ninko uniformoje. Nieko blogo neujausdamas, pamaniau, kad mano kolega pasinaudojo proga tarnybiniams reikalais at- važiuoti iš Varnių į Telsius ka- rišku sunkvežimiu, nes tie tar- nybiniai reikalai tais laikais pa- sipylė mums iš visų pusių lyg iš gausybės rago. Sunkvežimy- je mačiau sėdint dar keletą ci- vilijų vyrų, moterų ir vaikų. Rankos mostelėjimu pasveiki- nau pravažiuojantį kolegą. Jis rimtai pažvelgė į mane, bet nie- ko neatsakė. Tas man pasirodė kiek įtartina, nes Liudas visu- met būdavo labai draugiškas ir mandagus, skubėdavo pasisvei- kinti jau iš tolo. Dar daugiau susimąčiau...

Kur dingo Liudas, kai perė- jęs "liaudies" banką, paštą, knygyną, Voennostrojų bei ki-

tus tuometinius "komus", nie- kur jo nesutikau. O juk mūsų — girininkų reikalai įstaigose turėjo būti bendri. Bet gi atva- žiavo ne savo kumelaite, tad, matyt, turėjo prisitaikyti prie anųjų...

Sugrįžęs į raštinę sužinojau apie naktį įvykusius areštus ir geležinkelio stotyje stovinčius prekinius vagonus žmonių išve- žimui į "broliškas respublikas". Apie tai, kad ir Rėkašius su šei- ma tarp išvežamųjų, sužinojau tik kitą dieną.

Paskambinau į Urėdiją ir pranešiau urėdui šią liūdną ži- nią. Tačiau padėti, užtarti, ne- matėme jokių galimybių. Buvo aišku, kad čia veikia enkavedis- tų visagali ranka, kuri juk "neklaidinga", neklysta ir neži- no jokio pasigailėjimo.

Gavau urėdo įsakymą vykti į Varnius ir perduoti paliktą Dievo valiai Varnių girininki- jų girininkui be girininkijos Žybartui, kuris tada dirbo Telsių girininkijoje. Taip birželio 17 d. atvykome abu į Varnių girininkiją.

Liūdna buvo įeiti į tuščią, iš- plėštą namą, kur taip neseniai dar klestėjo gyvenimas, ėjo darbas, kur gražioje šeimos harmonijoje skambėjo vaikučių linksmi balsai, kur tave visuo- met sutikdavo malonūs ir nuo- širdūs šeimininkai. Skaudu matyti tą paliktą enkavedistų kratos netvarką, tuščias vaikų lovytes su palovy gulinciais vaikų žaislais, meškiukais, kuriuos nelaimės užklupti vaikai turėjo palikti.

Visoje girininkijos sodyboje radome tik vieną vienintelę ap- siverkusią mergaitę, kuri, susi- krovusi savo mantą į ryšulį, ruošėsi išvykti į kaimą. Giri- ninko Rėkašiaus bėroji jau tre- čią dieną be perstojo vis suko iš Varnių į Telsius, vežiodama "liaudies" pareigūnus. Mat, nesant šeimininko, kiekvienas liaudies milicininkas laikė save teisėtu šeimininku pasivažinėti sveitimu arkluku.

Sudarant girininkijos perda- vimo — priėmimo aktą, rado- me visus piniginius Rėkašiaus paliktus dokumentus tvarkoje, tik niekur neradome kasos, ku- rioje grynais pinigais turėjo būti apie 4000 rublių (tikslų skaitmenį pamiršau). Užėjau į Varnių Valsčiaus Vykdoma-

Miškininkas ALEKSANDRAS TENISONAS

gimė žiurinėje Latvijos dalyje 1898 m. kovo mėn. 21 d., bet jau nuo 1902 m. laiko save žemaičiu, nes jo tėvas tais metais gavo girininko tarnybą Telsių urėdijoje, Sedoje, o po metų Tveruose. A. Tenisonas baigė 1917 m. Rygos miesto gimnaziją, lankė Petrapilio univ. gamtos skyrių; 1919—1920 m. mokytojavo Telsių gimnazijoje, 1923 m. bu- vo paskirtas Plungės girininku, o nuo 1921 iki 1944 m. X. 6 buvo Telsių girininkas. A. Tenisonas yra rašęs "Mū- su Giriose", talkininkavęs emigr. spaudoje — "Taviškes Pastogėj", "Europos Lietuvy", Br. Kviklio "M. L." IV t., "Girios Aido" bendradarbis. Yra parušęs spaudai (rank- rašty) įvairių beletr. str. rinkinį (apie 400 mas. raš. p.) "Iš girininko bloknoro". Kaip imantirai ir gražiai iš moka val- dyti plunksną, matyti iš čia spausdinamo jo str. "Girininko Rėkašiaus kryžiaus kelias". Prie A. Tenisono 70 metų amžiaus sukakties progą, jo kolegų miškininkų sveikini- my, jungiasi ir "Naujienu" Redakcija. V. Z.

jį Komitetą pristatyti naujai, paskirtą girininką ir gauti in- formaciją dėl girininko Rėka- šiaus likusio asmeninio turto. Mat, iš Rėkašių mergaitės teko nugirsti, kad iš Valsčiaus Vyk- domojo komiteto buvo atėję ir surašę kokį tai daiktų sąrašą ir kartu išsinešę keletą Rėkašiaus kėdžių. Dėl jo pasilikusio turto iš Vykdomojo Komiteto pirmi- ninko gavau aiškų atsakymą: "Išvežto girininko Rėkašiaus visas turtas lieka "liaudies" nuosavybė ir jo tėvams negali būti perduotas". Iš nuo se- niau pažįstamos Vykd. Kom. tarnautojos norėjau sužinoti, kas per priežastis, kodėl Rėka- šius, toks taikingas žmogus ir su tokia silpna sveikata, pateko tarp išvežtųjų.

— Manau, kad čia kai kurių žmonių pavydas. Mat, jie gerai gyveno. Ir vyras ir žmona ėmė algas, atsakė man mano pažį- stama iš Vykdomojo Komiteto. Tiesa, ponis Rėkašienė buvo pradžios mokyklos mokytoja. Bet ar tai nusikaltimas? Ne- buvo atsižvelgta ir į girininko Rėkašiaus silpną sveikatą. Dirbdamas miškotvarkoje, gavo pleuritą, iš pradžių sausą, vė- liau pūliuojantį. Dėl tos prie- žasties jam teko išgulėti apie pusmetį Kauno ligoninėje, kur

po kelių operacijų nustojęs ke- letą šonkaulių, grįžo su žaizda, kuri vis pūliavo. Labai susirū- pinęs, pastebėjau kolegos visų vaistinėle su bintais ir vaistais paliktą girininkijoje.

Dar tą pačią dieną, sugrįžęs iš Varnių, sužinojau, kad eše- lonas su areštuotais jau trečia diena tebestovi stoty ir Rėka- šius dar neišvežtas. Todėl, pasi- taręs su urėdu, pasiryžau aplan- kyti kolegą ir jam nors už pusę birželio išmokėti algą.

Vargais negalais ir su melais, kad su Apkomo pirmojo sekre- toriaus Mironovo patarimu, su pristatytu man ginkluotu paly- dovų, prisikrapščiau iki to ne- lemto ešalono, kuriame buvo sugrūstrta tiek nekaltų aukų. Viename iš vagonų atsilpėp ir kolega Rėkašius. Jis, kaip ir kiti vyrai, jau buvo atskirtas nuo žmonos ir vaikų. Įteikęs pinigus, skubėjau kai ką viens kitam pasakyti, nes pasimatym- mu buvo duotas labai trumpas laikas.

Tarp kitko paklausiau, ar areštuojant jį buvo surašytas koks aktas ir kur paliko girinink- kijos kasa. Paaškiejo, kad kasą perėmė areštavęs jį NKVD ka- rininkas, surašydamas aktą, ku- riame abu pasirašė. Aktą ir pinigus tas žadėjęs perduoti Telsių Apskrities Saugumo Komitetai (o gal ir keiččiau skam- bėjo tos įstaigos pavadinimas — nebepamenu). Palydovas piktai skubino mus baigti pasi- kalbėjimą. Šiuo trumpu mo- mentu norėjosi mums abiem daug ką pasakyti, bet nujauti- mas, kad tai paskutinis pasima- tymas ir šurkšti ginkluoto en- kavedisto kontrolė varžė lais- vai kalbėti.

— Liudai, tik vilties nenū- stok, viltis begalinė!... buvo mano ramiantieji atsisveiki- nimo žodžiai ir, sargybiniui už- trenkiant vagono duris, dar iš- girdau kolegos Rėkašiaus pas- kutinius žodžius: "Perduok ma- no paskutinį atsisveikinimą vi- safi Urėdijai, visiems miškinin- kams!.."

Grįždamas pro vagonų eiles pamaciau pažįstamą ponį Sa- kelienę iš Medingėnų, kurį į W. C. lydėjo ginkluotas šantu- vu su durtuvu enkavedistas. Sunku buvo jį atpažinti, taip baisiai jį buvo likimo palaužta. Vagone klykė likę jos du maži vaikai, vyras buvo atskirtas ki- lame vagone. Viename uždary- tame vagone, prie langelio už grotų, draskydama nuo galvos plaukus, lyg nustojusti proto, šaukė Milasaičių dvaro savi- ninkė Petkevičienė: "Lieka vaikas, lieka dukrelė, noriu dar pamatyti!..." Už kelių vagonų

pradžios mokyklos mokytoja Gribauskienė maldavo sargybi- nio palikti "trupčiuką", nors maža plyšėlį durų atvirą, kad gantų oro. "Mes trokštame be- oro", skundėsi. Dar kitam užda- ram vagone verkė keleta mo- terų... O komunistinė spauda skelbė, kad išvežamos prosti- tutes.

Palydėjęs mane iki sargybos posto, prie stoties tvoros varte- lių, mano palydovas piktai su- baltakiavo ir "įtikinančiai" pa- tarė man eiti ir daugiau nebu- sugrįžti. Pimasis genocidinis ešalonas iš Telsių į "brolišką respubliką" išvyko tą pačią naktį.

Po visų tų baisių įspūdžių užėjau į Apskrities Saugumo Komitetą, kur turėjo būti visų išvežamųjų bylos ir Varnių gi- rininkijos aktas ir kasa — pi- nigai. Komiteto sekretorius pa- sirodė jaunas lietuvis. Jis nu- stebto išgirdęs apie pinigus ir aktą. Iš jo veido supratau, kad mano ieškomos kasos gali čia ir nebūti. Visgi sekretorius su- rado Rėkašiaus bylą, bet nei akto, nei pinigų jame nebuvo.

— "Tai jau tas velnias bus pi- nigus nušvilpęs"... susimąstė jis. "Aišku... Kas jį sugau- dys? Vakar jis išvyko į Šiau- lius, šiandien kur nors apie Tauragę, o ryt, poryt gal jau iš mūsų respublikos..."

Praslinko metai... Daug metų... Apie vieną kitą išve- žto pro geležinę uždangą pra- siskverbė liūdno žinios. Apie Liudą Rėkašių neteko nieko iš- girsti.

Apsaugok jį, Viešpatie!...

Bet baisi kolegos Rėkašiaus ir kitų išvežtųjų tragedija neiš- eina man iš minties ir tebesle- ro", skundėsi. Dar kitam užda- ram vagone verkė keleta mo- terų... O komunistinė spauda skelbė, kad išvežamos prosti- tutes.

Po šimtmečio ketvirčio, klai- džiojant man jau Šiaurės Jūros krantinėmis, vienoje Belgijos vasarvietėje sustojau prie vieno knygyno vitrinos ir, tarp įvai- rių tekstų vakariečių kalbomis, pastebėjau ir rusišką: "Ruski- je knygai! Zdies govoriat po russki". Įeik, pašnibzdėjo min- tis: gal kokią rusišką knygą kalbai prisiminti. Per I Pas- karą baigiau gi rusų gimnazi- ją, o po tų žiaurių birželinų dienų taip ir aptilo liežuvis, ne- beteko daugiau rusiškai kal- bėti.

Įėjęs kalbiniu pardavėjų fla- mandiška, mat, flamų žemėje, bet pardavėjas, matyt valonas, tik "ui, ui" francūziškai. Pra- dedu rusiškai, tad ir vėl "ui, ui, russ..." ir apsisukęs skuba ie- škoti lentynose rusiškų knygų. Pagaliau viename kampe su- randa ir visą atsargą krauna ant stalo. Pasirink, kas patin- ka.

Išsirincau porą, tarp jų vie- ną iš 1963 metų su antrašte "Laikas Smėlynuose" (Vremia v Peskach), autorė M. Zemskaja. Tai apybraiža vienos arche- ologinės ir etnografinės į Vidu- rinę Aziją ekspedicijos daly- vės, Vidurinė Azija... laikas

smėlynuose... kaip tai nykiai susopėjo širdyje. Toimnas, ne- žinomas pasaulis... o ten ir Liudą ir tūkstančius kitų nu- vežė... ir be žinios, be pėdsako. Gal atsitiktinai knygoje rasiu smėlynuose dingusių pėd- sakų, suabejojau, paduodamas pardavėjui įvynti man kny- gas.

Skaitau, ieškau pėdsakų. Vei- kalas liečia Vidurinės Azijos sritis ir pietus nuo Aralo Jūros, pastomatų smėlynų dykumas ties Amu-Darja upe ir, kaip knygo- jės paminėta, vieną iš seniausių Sovietų Sąjungos teritorijoje antikinę valstybę — Chorezmą. Pasirodo, žilgoje senovėje ten ties Amu-Darja ir Syr-Darja upių baseinų yra buvusi valsty- bė su "tūkstančiais pilių ir tvir- tovių", su plačiai pravesta kan- nalizacija, su dirbtinų laukų drėkinimo sistema, klestėjo gy- venimas, civilizacija, viešpata- vo stipri Chorezmo valstybė, kuri jau vėliau V šimtmečiuje

prieš Kr. sudarė 16-tąją Satra- piją Didžiosios Persų Valstybės. Kasinėjant, tyrinėjant senas Chorezmo piliis rastos ir iš III šimtmečio prieš Kr. monetos su įkaltais jose chorezmiškais ženklais, įrašais, kas liudija, kad Chorezmas ir tuomet buvo savystovi valstybė su sostine Toprak-Kala.

712 metais po Kristaus ara- bai užkariauja Chorezmą. Žinomas arabų keliautojas istorikas Jakut, aplankęs Cho- rezmą dar 1219 metais, apie šį kraštą rašė: "nemanau, kad (Nukelta į 5-tą psl.)

Sveikiname SLA Vadovybę ir atstovus, suvažiavusius į 55-tą Seimą ir linkime sėkmingai veikti

JOHN PAKEL, Chairman of the Board

CHICAGO SAVINGS and Loan Association

6245 South Western Avenue

Chicago, Illinois

SVEIKINAME SLA PILDOMĄJĄ TARYBĄ IR VISUS ATSTOVUS, SUVAŽIAVUSIUS Į SLA 55-tą SEIMĄ IR LINKIME SĖKMINGIAUSIOS DARBUOTĖS

Marija ir Antanas RUDŽIAI

GIRININKO LIUDO REKAŠIAUS...

(Atkelta iš 4 psl.)

kur dar pasaulyje būtų žemių platesnių už chorezmičių ir tirsčiau apgyventų. Be to, gyventojai prapatę prie sunkių gyvenimo sąlygų ir negausių pragyvenimo išteklių. Dauguma Chorezmo gyvenviečių — tai miestai su turgais, maisto atsargomis ir krautuvėmis. Retai kur užėsi gyvenviečių, kur nebūtų turgaus. Nemanau, rašo jis kitoje vietoje, kad pasaulyje atsirastų dar kitas miestas savo turty gausybėmis, gyventojų skaičiumi ir savo dydžiu prilygęs Chorezmo sostinei.

1221 metais Chorezmą nusiaubė totoriai Čingischano vedami ir visiškai sunaikino jos sostinę Urgenč. Tų įvykių bendralaikis Ibn-al-Asyr pasakoja:

“Po to jie (totoriai) atidarė užtvanką ir vanduo apėmė visą miestą. Visi namai buvo sugriauti ir jų griuvėsiai apipylė vanduo. Iš miesto gyventojų ne vienas neišsigelbėjo, nors buvo tada ir miestų, kur kai kuriems pavyko išsigelbėti pabėgus, ar pasislėpus tarp užmūštųjų. Gi Urgenčo mieste kas pasislėpė, buvo vandens nuskandintas arba užverstas griuvėsiais. Viskas buvo sunaikinta...”

XIV šimtmetis — ir Urgenč vėl miestas “pats didžiausias, pats gražiausias. Ten turtingi prekymečiai, plačios gatvės ir daug namų... Jis pasižymiaudrinė ramuma supo mane.

žmonių judėjimu ir dieną ten sunku praeiti”?

1333 m. chanas Timur ir vėl sunaikina Urgenčą, o 1379 m. liepia visą buvusią miesto teritoriją užsėti miežiais”. XV—XVII šimtmečiais pasižymi galutinai Chorezmo kultūros žlugimu. Chano Abulgazi patvarkymu visi gyventojai apgyvendinti Naujame Urgenče, ties Chiva. Tokia tai senovės istorija to krašto, kurio kryptimi nuriėjo birželiniai prekiniai vagonai iš Telsių ir kitų Lietuvos vietų.

“Kada 1937 m. Prof. S. P. Tolstoy su savo archeologine grupe pirmą kartą atvyko į dabartinį Kyrk-Kyzo sritį, jį pasitiko žiauri dykuma”, rašo knygos autorė. Per sunkius smėlynus ant kupranugarių brovėsi ekspedicija prie pilių ir tvirtovių griuvėsių...” Pats gi Tolstoy savo knygoje “Senasis Chorezmas” apie Chorezmo dykumas rašė: “Po varginančio smėlynų perėjimo, aš su savo bendrakaiiviais jėgome į Angkalinio tlykų (molingas sukietėjęs žemės sluoksnis smėlio ir lietaus nuglūdintas) sritį. Po mūsų kupranugarių kojomis, smėlėtų kalvų papėdėje, regėjosi, glūdi lyguma... I vakarų pusę, už sunkiai pereitų smėlynų platumų, saulėlydžio raudonoje jūroje, riogsojo juvėdi siluetai nesuskaitomų bokštų, namų, pilių... Bet dykumos mirties tyla, smėlynų priešdaug namų... Jis pasižymiaudrinė ramuma supo mane.

Popiežius Paulius VI nusostino vyskupas

Nuo rugsėjo 8 d. turės sėdėti paprastoje kėdėje

Popiežius Paulius birž. 21 dienos dekretu “motu proprio” pranešė, kad Rymo katalikų bažnyčioje panaikinami vyskupų “tronai” (sostai), modifikuojami jų rūbai ir sumažinamas skaičius patarnautojų vyskupus laikant mišias. Nuo šio rugsėjo 8 dienos daugelis 16 ir 17 šimtmečiuose priimtų tradicijų bus pašalinta. Tos reformos tikslas esąs supaprastinti bažnyčios ceremonijas, bažnyčiai grąžinant “šviesos ir skaistybės aureolę”.

Vietoje “trono” vyskupas turės sėdėti paprastoje kėdėje. Jo

Tas kadaise žmogaus darbu sukurtas pasaulis buvo išmiręs... Rodėsi, esame pasimėtę kokiam tai užburtame pasaulyje, mirazų valstijoje, kuris pasidarė mums medžiaginis, su trejais išmatavimais...”

Ir oi, netikėtas mirazas “mirazų šalyje”, kur tiek šimtmečių gaudė tik vėjai ir pustomas smėlis. Viename knygos puslapyje randu trumpą, bet reikšmingą sakinį: “1941 metais kolchozininkai tame rajone pradėjo puolimą ant dykumos”! (V 1941 godu našali kolchozniki v etom rajone nastuplenije na pustyniu), o 1950—1953 m. etskiras etnografinis Chorezmo ekspedicinis būrys atvyko čia, kad ištirti naujakurių gyvenimo būdą, sąlygas, nes čia jau susidarė naujas gyvenimas su naujomis savybėmis, su naujais, čia pat gimusiais papročiais”.

Iš kur tie kolchozininkai ir naujakuriai atsirado ir kodėl tik 1941 metais, po tiek šimtmečių, po Čingischano, po Tamerlano siautėjimų, po birželinų deportacijų, knygos autorė, žinoma, negalėjo rašyti. Bet čia, tame trumpame, nekaltame tekste, žodžiuose “kolchozninkai, naujakuriai, antpuolis ant dykumos” yra paslėpti viso tragizmo ir beviltiško likimo pėdsakai tų, kurie XX šimtmečio čingischanų buvo išrauti iš savo gūžtų ir prievarta išvežti bepročiškam puolimui ant Vidurinės Azijos smėlėtų dykumų.

“Laikas Smėlyje” autorė kurį laiką dirbo Chorezmo ekspedicijos būryje ir apie savo dienyneį ty rašo: “Viduramžio laikais rytiečių rankraščiuose kaligrafai kai kada viename ir tame pačiame puslapyje užrašinėdavo po du tekstus. Taip pavyzdžiui, lapo viduryje horizontaliai rašė poemą “Medžun ir Leili”, o aplinkui diagonaliai poemą “apie Iskanderą” (Aleksandras Makedonietis). Atvertę knyga: nori — skaityk apie meilę stipresnę už mirtį, nori — apie pasakišką šalį, kur po ilgų klajonių atvyko Iskanderas, kur visi žmonės lygūs, visi dirba ir nėra nei karų, nei priešpaudos. Gal ir aš nesąmoningai seku tų kaligrafų pavyzdžiu, savo dienyne?... Tikslingai skaičiai — apdrėkintų žemių plotai, arimų gylis, darbo dienų uždarbiai, rūpestingai surašyti horizontalinėmis eilėmis, pas mane kažin kodėl savaine išmarginami eilėmis ištrūžai į viršų:

“Patekau į smėlynus aš keturišdešimtis trečiais... Nerasi pasaulyje žemės, kur širdį kremta gilesnė kančia... Man ir žvaigždės žydėjo danguje lyg tyfo merdėjime. Lyg persunktos sūrija druska. Yra, tikiu aš, smėlynuose pėdos, Kurias nei liūtimis neišplauti, nei audroms užpūstyti — Jei jas ten paliko jaunystė pražengdama alkana, vargana... Refai kada verkdamo garsiai, dažniau paslapčiom, naktimis, Kad išsiverktų, atauštų... Ir čiuzėjo smėlynai klausydamiis gyvąja kančia su didžiu, kaip amžinybė, Bet nebylės dykumos, liūdesių...”

Iš kairės į dešinę sėdi: SLA Pildomosios Tarybos pirmininkas Povilas P. Dargis ir SLA 6-tos apskrities vicepirmininkė ir 134-tos moterų kuopos pirmininkė Elena Čižauskienė. Stovi SLA įstatų komisijos narė, organizatorė ir 134-tos kuopos išidininke Christine Austin; kuopos vicepirmininkė Petronėlė Seniulienė; kuopos išdo globėja Elena Bučinskienė, išdo globėja Katrina Jakubkienė ir kuopos protokolų sekretorė Birutė Jezavitienė.

baldachimas irgi pašalinamas, negu būtų kokios nors retos sakralinės meninės vertybės.

Kiti pakeitimai yra tokie: vyskupas ateityje turės apsirengti zakristijoje arba prie savo kėdės, bet savo rūbų nebegalės dė-

ti ant altoriaus. Klupčiojimas prieš vyskupą pašalinamas. Vyskupas, eidamas iš vienos vietos į kitą trumpą distanciją, neturi apsimaui mitra ir nešti lazda.

Laikant mišias, vyskupui mišionė, bet savo rūbų nebegalės dė-

tatai galės atlikti paprastas altoriaus berniukas arba diakonas; taip pat vyskupui rankas galės mazgoti nebe kunigas. Vyskupu nebereiks dėvėti mažąjį tuniką arba žiurstą (išskiriant baltą žiurstą duodant patepi-

ma); jie nebeprivalės nešioti žvakides, bet taip pat pašalinama pagalvėlė atsiklaupiant po kelių padėti. Visose liturgijos dalyse vyskupas beturės vartoti vieną mitrą, o nebe kelias skirtingas mitras įvairioms pamaldų dalims.

Savo namine vaistų spintelę reikia nepaprastai švariai ir tvarkingai užlaikyti, kaip šiame vaizdelyje parodyta: išimti visas bankutes ir išmazgoti lentynas; patikrinti visus užrašus, kad neįvyktų klaidų, nes vaistų sumaišymas gali būti fatališkas, patikrinti, kokiu vaistų trūksta ir juos papildyti kad būtum bet kokiam netikėtumui pasiruošęs.

Jau išėjo iš spaudos ir galima gauti knygų rinkoje

AMERIKOS LIETUVIŲ POLITIKA

Dr. Kazio Šidlausko knyga apie Amerikos lietuvių pastangas daryti įtakos krašto politiką. 102 psl. Kaina \$1.50.

Knygos bus išsiųstos, jei \$1.50 čekis arba Money Orderis bus pasiųstas tokiu adresu:

NAUJIENOS,
1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

GAIDOS MUZIKAMS IR DAINININKAMS

“NAUJIENOSE” GALIMA GAUTI ŠIAS LIETUVIŠKŲ DAINŲ GAIDAS PIANUI:

1. Rinkinys lietuviškų liaudies dainelių ir šokių, 16 psl. Rinkinyje yra šios dainos ir gaidos:

1. Tegu giria šlamičia, ožia, tra-ta-ta	8. Aguonėlės
2. Suktinis I	9. Vakar vakarėlį
3. Suktinis II	10. Augin tėvas
4. Kokietka	11. Meilės vaisas
5. Padispanas	12. Siunte mano motinėle
6. Vengerka	13. Čigonai
7. Klumpakojis	14. Pelėda
	15. Noriu miego

Šis gaidų rinkinys kainuoja tik \$1.00.

2. Salomėjos Čerienės DAINOS LIETUVAI, 18 psl. Šiame rinkinyje yra:

1. Lietuvos laukai	4. Rauda
2. Kada girdžiu aš dainą	5. O tėvyne manoji
3. Klajonė	6. Šių metų malda

Šis rinkinys kainuoja \$2.00.

3. Stasio Šimkaus DAINOS, piano vienam balsui, 8 psl.

1. Plaukia sau laivelis	3. Kur bakūžė samanota
2. Pamylejau vakar	4. Ant marių krantelio

Šis rinkinys kainuoja \$1.00.

Šiuos gaidų ir dainų rinkinius galima gauti NAUJIENOSE. Jei atsiųsite čekį arba Money Orderį už gaidas ir pridėsite 25 centus persiuntimo išlaidoms, tai pasiųsime jas paštu. Čekius prašome išrašyti NAUJIENOMS ir pasiųsti tokiu adresu:

NAUJIENOS
1739 So. HALSTED ST., CHICAGO 8, ILLINOIS

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokeję sau daugiau kaip SEPTYNIUS MILLIONUS dolerių savo adresu tiems nariams

SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda geresnės apdraudė ir ligoje pašalpa, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu

SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$10,000.00

SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudę - Endowment Insurance, kad jaunuolis gautų pinigų aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai

SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą už \$1,000.00 apdraudus tik \$3.00 mokesčio metams

SLA — AKCIDENTALE APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asmenims, rekomenduojama lietuviškų KLUBŲ ir draugijų nariams. Už \$1,000.00 akcidentales apdraudas mokeskis \$2.00 į metus

SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijū. Kreipkitės į kuopų veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus

Gausit spausdintas informacijas, leigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA
307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

Why is it so comforting saving with people “who care?”

...with people who have continuously paid the highest dividends with complete safety for nearly 60 years?

Look back over the nearly 60-year history of Standard Federal and you will find a tradition of integrity in handling its customer's savings that has built an association of great financial strength.

One evidence of this is reserves more than twice those legally required.

Another is that Standard Federal has never missed paying a dividend or failed to honor withdrawals promptly.

Chartered and supervised by an agency of the United States Government, Standard Federal is one of the largest associations in the area with assets over \$130,000,000.00. It has grown this large because it is managed by people “who care” about the welfare of its customers.

That is why you will find it so comforting saving at Standard Federal.

Earnings currently paid are at the highest legal rates permitted—4¼% per annum on Passbook Accounts, payable and compounded quarterly—5¼% per annum on six-month Certificate Accounts in amounts of \$10,000 or larger in multiples of \$1,000. And accounts are insured for safety to \$15,000 by the Federal Savings and Loan Insurance Corporation.

Is not such an association the place for your savings?

The people “who care” are eager to welcome you to their growing family of savers.

There is no better time than now to open your account at Standard Federal... stop by during our convenient hours (two parking lots) or telephone or write for save-by-mail forms.

STANDARD FEDERAL SAVINGS
and Loan Association of Chicago

Archer at Sacramento • Chicago 60632 • VI 7-1140

HOURS: Mon., Thurs. 9 a.m.-8 p.m. • Tues., Fri. 9 a.m.-4 p.m. Sat. 9 a.m.-12 noon • Wed.-no business transacted

ASSETS OVER \$130,000,000.00 • RESERVES OVER \$10,500,000.00 (more than twice legal requirements)

1941-JŲ METŲ BIRŽELIS

Stefanijos R-kienės kalba, pasakyta Čikagos Lietuvių Tarybos minėjime, birželio 14 dieną. S. Rūkinė Sibire išvargto 16 metų, 1957 metais sugrįžo į Lietuvą ir tėvynėje išgyveno 8 metus. Neseniai jai pasisekė atvažiuoti į JAV. — Red.

(Tėsynys)

Pradėjome darbo stovyklose ieškoti vyrų. Dauguma moterų savuosius susirado. Aš iš visur gavau neigiamus atsakymus, tai buvau tikra, kad vyras su mergaite į Sibirą nepateko.

Krasnojarsko lageriuose kalėjo 2000 lietuvių vyrų ir iš jų gyvy išliko tik apie šimtą. Ten mirė mūsų šeimos prietelius Vincas Gučius ir mūsų geri pažįstami: Norbertas Garnys, Antanas Pūmpulis, Alfonsas Pranckūnas, Jonas Repšys, Jurgis Gintalas ir daugybė kitų.

Kankinė mūsų laimė. Milžiniški Sibiro plotai nusėli lietuvių kapais: sugegotasis Urilas, Arktikos jūrai pakraščiai, tolimoji Kamčatkė, Altajaus tarpukalnės, plačiosios Kazachstano stepės, Baikalo pakraščiai, taigos ir Jėrusėjaus ir Lenos upių pakraščiai.

Sunkiai lietuviai dirbo, badavo salo ir maskoliškų sadistų kankinami ir špardomi mirė: Vorkutoje, Uchtoje, Norilskė, Kuragandoje, Kolymoje, Ulan-Ude, Kozvoje, Krasnyje, Izbuoje, Utoje, Šugore, Vermifjenske, Intoje, Vaigace, Archangelske, Kamčatkoj, Naujojoj Zemėj ir kitur.

Atleidus tremtinius nuo bausmės, susitikau su savo pažįstamais gyvenusiais lageriuose ir išlikusiais gyvais tose mirties duobėse. Su jais kalbėjau dar

Sibire, susitikdavau ir Lietuvoje. Visi buvo sunkūs ligonys ir lėtai žygiavo į kapus. Jie labai daug žino, nes viską matė savo akimis, bet ar pavyks jiems tas žinias paklausti ar važiuosiu teismui, tai sunku pasakyti. Gal...

Antrais metais mokesčiai padvigubėjo ir manęs laukė kalėjimas. Nutariau iš kolchozo bėgt. Pavyko. Patekau į rajono centrą Bukėarą. Kai čia mane paklausė ar važiuosiu jaučiu, tai atsakiau, kad važiuosiu nors ir velniu.

Po pusmečio gavau darbą vaikų namuose. Algos gaudavau 150 rublių į mėnesį, o turguje pūdas miltų daštavo 700 rublių, vienas kg. sviesto — 500 rublių. Reikėjo dirbti papildomai, kad galėčiau užsidirbti pinigų kibirėliui bulvių nusipirkti, kuris kaštavo 25 rublius. Tas bulves išdalindavau į 7 dalis, ir diena išeidavo po mažą dubenėlį. Išsivirdavau ir tik vieną kartą į dieną valgydavau. Ir užtekdavu.

Krautuvėse karo metu nieko nebuvo. Maisto buvo tik komunistams skirtose krautuvėse, bet jos buvo uždaros.

Po karo jau atsirado duonos. Penkius metus nematėme cukraus. 1947 metais gavome pirmą kartą nusipirkti. Ir keista, kas kiek nusipirkom, atsisėdom ir neatsitraukdami visą suval-

gėme. Tačiau niekas nesusergo. Karo metu vaikai ir seneliai išmirė badu. Tuo laiku ir aš praradau savo sveikatą. Darban varydavo sergančius ir su temperatūra. Dažnas ten ir mir-davo.

Iki Stalino mirties niekas iš gyvenamos vietos negalėjo išsikelti. Tik jam nugašius, tremtinių gyvenimas gerokai palengvėjo.

Sibiro šalčiai baisūs. Kur aš gyvenau, temperatūra nukrisdavo iki 60 laipsnių Celsijaus žemiau nulio. Pili iš kibiro vandenį ir žemėn krinta jau ledas.

Miškuose buvo nuodingų encefalinių erkių. Joms įkandus po dviejų metų žmogų paraližuoja ir mirtis neišvengiama.

Sibiras gražus ir didingas kraštas. Žemė labai derlinga ir ji laukia ne vergų, bet laisvų darbininkų rankų.

Taigos, tai didžiausi miškų masyvai, kurių tūkstančiais metų nepalietė žmogaus ranka. Į jas žiūrint jaučiamas didingas klaiškumas. Į dangų šauna šimtamečiai kedrai, pichtos, pušys ir eglės. Jų papėdėje auga avietės ir laukinės serbentos. O gėlių spalvos akį veria, nors į darželį neš. Tačiau mūsų tau-tai jos amžiais pasiliks baisios, nes permirkusios mūsų brolių krauju.

Dažnai Likimas buvo su manimi. Laimingai ištrūkau iš kolchozo ir dar kitiems padėjau. 1954 metais iš Bakčaro pabėgau į Tomską. Iš Tomsko 1956 metais grįžau į Lietuvą, o šiandien jau stoviu prieš Jus Chicagoje.

Už sauja kviečių kišenėje, už

neatsargiai ištartą žodį — tremtiniams teismas ir kalėjimas.

Aš jau buvau miesčionka ir gyvenau Bakčare. Nors darbas ir čia buvo priverčiamas ir kiekviename žingsnyje jautėme kompartijos ir komendanto geležinę ranką, bet retkarčiais sėkmadienį gaudavome laisvą ir išsėdavomės.

Kartą aplankiau savo seną pažįstamą tremtinę. M. Lietuvoje gyvenome viename valsčiuje ir buvome geri prieteliai. Dabar ji su dukrele gyvena viename kolchoze, o šeimos maitintojas kruvinai vargo Krasnojarsko darbo stovykloje.

Motina su dukrele gyvena prisiglaudusios pas vieną rusų kolchozinką. Gryčiutėje jos turėjo vieną kampuką, kuriame stovėjo tariamoji lova. Visas jų gyvenimas sukosi apie lovą: joje jos išsėdavos, ant lovos sėdėdamos valgydavo, lovoje mergytė žaisdavo.

Buvo žiemos metas. Kaimas išsėjosi labai giliuose sniego pataluose. Abi tremtines radau namuose. Žiūrime viena į kitą ir stebimės. Abi baisiai atro-dėme. Jau šiandien jai visai netinka vardas "lėlė", kaip ją vyras Lietuvoje vadindavo. Seniai besimačiusios, tai šnekamės ir dalinamės savo rūpesčiais ir vargais. Mergytė išba-lusi, liesutė, kakliukas kaip šiudulis. Matyti, kad nusimai-tinusi, nes smilkiniuose ir ant rankyčių ryškiai matėsi mels-vo venų šakutės. Įartinas kos-tulys dažnai kuteno jos gerklę. Ji glostosi apie mamą ir tyliai taria:

— Mamyte, noriu valgyti.

— Gerai, dukrele, aš paprasysiu pas šeimininkę bulvyčių. Gal parduos.

— Mamyte, aš bulvyčių labai nenoriu. Duok man nors mažytį gabaliuką duonutės. Va, tik tokį, — parodo savo mažąjį pirščiuką.

Motina springdama ašaromis sako dukrelei:

— Dabar duonutės neturim. Palauk, mažytė! Ateis pavasare-lis, tai aš uždirbsiu daug daug duonutės. Ir skanių žirniukų tau parnešiu. Atsimeni, kaip vasarą parnešdavau?

— Atsimenū. Mamyte, ar greit ateis pavasarelis?

— Greit, dukrele. Saulutė jau skaisčiau šviečia ir kviečia pavasarėlį paskubėt.

Mažoji tremtinėlė nurimsta ir laukia ateinant pavasario, lau-kia duonutės ir skanių žir-niukų.

Nesulaukė ji pavasarėlio. Vie-ną viduržiemi naktį, už sienų ūžaujant Sibiro vėtrams ir su-kantis sniego verpetams, už-merkė mergytė savo melsva-sias akutes ir jau nebebabudo.

Kada motina vežė mažytį karstelį į kaimo kapines, tai baltos ir lengvos snaigės šoko, sukosi ore ir sidabru blizgėda-mos būriavosi apie keliaujan-čias, pavargusias tūpė ant bal-tų karsto lentų, ir tik jos vie-nos padėjo motinai palydėti dukrytę į amžinonojo poilsio vietą.

Bėgo metai. Anapus nukelia-vo ir kruvinasis Stalinas. Trem-tiniai gyvi išlikę laisviau atsi-klvėpė. Mažosios tėvelis sto-vykloje išliko gyvas. Susitiko savo gyvenimo kelionės drau-gė, tik nerado savo dukrelės. Nuvedė žmona vyrą prie jų mergytės kapelio, kuris jau buvo sodria žole apaugęs, ir siaurusių lentelių kryželis jau pakrypęs.

— Dukrele! — ir suklupo tė-vas prie savo dukterytės kapo. Sukniubo ir ilgai nesikėlė, tik matėsi, kaip tampėsi jo pečiai, traukomi skausmo konvul-sijų.

— Eime! — švelniai žmona pakėlė vyrą, ir abu suakmenė-jusiais veidais išsvyravo iš mi-rusiųjų viešpatijos.

Vėliau jie grįžo savo gimto-jon melsvųjų ežerų šalin, o sa-vo mieląją dukrytę paliko il-sėtis Didžiosios Galkos kapi-nyne.

Ačiū už dėmesį!

SLA 55-tąjį Seimą, įvykstantį 1968 m. Chicagoje, sveikina, linki geriausios sėkmės, dėkoja už paramą Lietuvos laisvinimo darbe ir tiki ateityje glaudžiam bendradarbiavimui kovoje už Lietuvos laisvę.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBA

MARTYNAS GELŽINIS APIE ALŠENO MARTYNO JANKAUS MONOGRAFIJĄ

Sakoma, kad iki šiol nebuvo mis prie stalo ir ten sėdės, kol galima išlitos Mažosios Lietu- vos istorijos parašyti, nes nesą pakankamai parengiamųjų ra-štų. Jei tokia spraga slėgė tūlą tėviskės mylėtoją, tai dabar jis galės lengviau atsidusti, nes M. Jankaus monografija užpildo didelį spragos tarpą.

Toronte gyvenęs Pranas Al- šėnas kruopščiai ir nuosirdžiai parengė mūsų Rambynio Sargo 394 psl. monografiją "Marty- nas Jankus, Mažosios Lietuvos Patriarchas — Gyvenimas, dar- bai ir likimo lenties vingiai". Išleido žymus mūsų tėvynainis J. Bachunas, Sodus, Mich. 1967 metais. Knygą išspausdino "Vilties" spaustuvė Clevelande, Ohio.

Pr. Alšėnas vaizdavimo meto- das atspalaiduoja nuo ankštos tematikos varžtų ir ataudžia M. Jankaus gyvenimą ir Mažo- sios Lietuvos praeities istoriją visos Lietuvos istorinių metne- jų fone. M. Jankus nezygiuoja vienas savo spygliuotu gyveni- mo keliu, bet su juo kartu pra- vedama pro mūsų akis visa Ma- žosios Lietuvos tautinio atgimi- mo metamorfozė ir parodoma, kaip mažlietuvių 19 amž. vidu- ryje prasidėjęs kalbinis ir kul- tūrinis patriotizmas pamažu virto kietesniu nacionalizmu, kurį, vienas šalia kitų, kalė menkasis Jankus. Alšėno vaiz- duojamasis fonas yra dar pla- tesnis, nes jame M. Jankus yra ankštame sąryšyje su Didžio- sios Lietuvos lietuviais, su ku- riais jis ėjo ranka rankon ir "Aušros", ir Sukilimo metu.

Pr. Alšėnas iš praeities paža- dino ir pro mūsų dvasios akis pravedė daugelį anų asmenų, kurie po Pirmojo pasaulinio karo suko Mažosios Lietuvos istorijos ratą. O ta istorija — yra mūsų buities dalis, ji vaikš- čioja kartu su mumis lyg mūsų senolis, sėdi tyliai kartu su mu-

pats kartu su šaltiniu išgyven- damas momentą patetišku ar sentimentaliai. Tačiau jis vi- sada tikslus; vardai, datos ir įvykių esmė sukuria veiklaus M. Jankaus autentišką gyveni- mo vaizdą.

M. Gelžinis

SKAITYK KASDIEN
NAUJIENAS
IR TERNYK SKILTIS
Lietuvių taipgi perka ir parduoda
ir progas sužinoti tikrai per
NAUJIENAS

Sveikiname SLA 55-tą Seimą ir linkime geriausio pasisekimo

STEPONAS C. LACKAWICZ IR SŪNŪS

Sveikiname SLA Pildomąją Tarybą ir visus atstovus, su- vakčiavusius į SLA 55-tą Seimą ir linkime geriausio pasisekimo

Laidotuvių Direktorai

MAŽEIKA AND EVANS

6845 South Western Avenue

Trys moderniškos air-conditioned koplyčios

REpublic 7-8600

Republic 7-8601

Mašinoms vieta.

Sveikiname visus delegatus ir svečius, suva- žiauvusius į SLA Seimą. Linkime geros kloties ir sėkmingos darbuotės.
MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVE. Chicago, Ill. 60632
Telef. CL 4-4470

AUGUSTAS SALDUKAS, Direktorių Tarybos Pirm.

Adv. FRANK ZOGAS, Prezidentas

ALBERT J. AUKERS, President

Sėkmingiausios darbuotės 55-tajam SLA Seimui linki Bridgeporto didžiausia ir seniausia taupymo įstaiga. "Where People Make The Difference"

Mūsų 71-ji metai Assets over \$31,000,000

UF
UNION FEDERAL SAVINGS
3430 South Halsted / Chicago / Phone: 523-2800
Assets over \$30,000,000.00 / Albert J. Aukers, President

